

Monumentnummer*: 522604

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **05 september 2006**
Kadaster deel/nr **82656/65**

Woonplaats* **Nieuwegein** Gemeente* **Nieuwegein** Provincie* **Utrecht**

Kadastrale gemeente* **Jutphaas** Sectie* **D** Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel **4015**

Omschrijving**

Onderdeel 1

Omschrijving

Het tegenwoordige KASTEEL Rijnhuizen werd gebouwd in 1640 op een terrein waarop in ieder geval sinds 1370 een riddermatig, versterkt huis moet hebben gestaan. Het hoofdgebouw is een blokvormig, geheel onderkelderd huis van rode baksteen, met twee bouwlagen en een zolder onder een met gesmoorde oud-Hollandse pannen gedekt, omlopend schilddak. Oorspronkelijk had het dak een zakgoot, deze werd in de 19de eeuw vervangen door een plat. De 19de- eeuwse klokkenstoel op de nok aan de voorzijde dateert mogelijk uit dezelfde periode. De dakschilden aan weerszijden hebben centraal op de nok een schoorsteen, op beide schoorstenen een ornamentele smeedijzeren bekroning. De nokeinden worden bekroond door een ornamentele, natuurstenen pijnappel. De symmetrische gevels tellen aan de voorzijde zeven, aan de achterzijde zes en aan de zijgevels vier venstertraveeën. Op het niveau van de bel-étage en verdieping zijn de gevels voorzien van meerruits schuifvensters, op het niveau van het souterrain van dubbele meerruits draaivensters. De voorgevel heeft een licht risalerende middenpartij van drie traveeën breed, die ter hoogte van de daklijst wordt bekroond door een timpaan met de wapenschilden van de families De Geer en Van Rijn. Centraal in deze middenpartij bevinden zich boven elkaar de hoofd- en dienstingang. Beide zijn bereikbaar via dezelfde bakstenen boogbrug over de slotgracht, met een brugdek op het niveau van de bel-etage en een brugdek op souterrainniveau. De hoofdingang bestaat uit een eenvoudige enkele toegangsdeur met cirkelvormig, ornamenteel bovenlicht binnen een pilasterstelling. De achtergevel heeft een risalerende middenpartij van twee traveeën breed. Deze middenpartij is op het niveau van de bel-etage in de 19de eeuw voorzien van twee dubbele deuren met half rond bovenlicht gevat in een hardstenen omlijsting. De deuren geven toegang tot twee franse balkons met eenvoudige ijzeren

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

balustrades. In de achtergevel zijn zowel vensters als deuren op het niveau van de bel-etage voorzien van persiennes. De gevels worden beëindigd door een smalle gootlijst op klossen. Op het dak bevinden zich aan alle zijden dakkapellen, voorzien van wangen en een halfronde bekroning met schelpmotief. Rond de ramen een pilasterstelling.

De oorspronkelijke plattegrond en indeling zijn op wat kleine wijzigingen na intact gebleven. De centraal gelegen, nagenoeg vierkante hal heeft een wit marmeren vloer, gelegd in tegels van ca. 50 bij 50 cm. Het trappenhuis aan de noordkant van het huis wordt op de verdieping bekroond door een bijzondere balustrade uit de eerste helft van de 18de eeuw, bestaande uit decoratief gesneden en kleurig beschilderde balusters in Lodewijk XIV-stijl, een viertal gepaneelde vierkante trappalen, bekroond door gestoken, vaasvormige ornamenten en een afsluitende geprofileerde leuning. In de zogenaamde Alexander-zaal ten noorden van de hal zijn de wanden bespannen met 18de-eeuwse, op jute geschilderde behangsels met scènes uit het leven van Alexander de Grote. Deze behangsels werden aangebracht in 1771, vermoedelijk als afsluiting van een algehele modernisering van het in- en exterieur, welke plaats vond onder Jan Jacob de Geer. Naast behangsels is de Alexander-zaal voorzien van een gaaf bewaarde Utrechtse schouw (Lodewijk XIV) en een vergulde rijk gedecoreerde penanttafel met marmeren blad, bijbehorende spiegel in gesneden lijst en ornamenteel opzetstuk (Lodewijk XVI). Het omtimmerde, gesneden en vergulde, moer- en kinderbalkenplafond, de lambrisering en de parketvloer dateren vermoedelijk van een modernisering van het interieur die in de jaren '80 van de 19de eeuw plaats vond onder het echtpaar Van Hardenbroek-De Geer Rijnhuizen. De wanden in het vertrek ten zuiden van de hal zijn beschilderd met motieven die geïnspireerd moeten zijn op ontwerpen van Daniël Marot. De schilderijen werden ontdekt in 1971 en zijn nadien ingrijpend gerestaureerd. In het vertrek ten zuidwesten van de hal een eenvoudige marmeren mantel met fraaie gestucte boezem, beide in Lodewijk XV-stijl en vermoedelijk daterend uit het midden van de 18de eeuw. In de hal, gangen en een groot aantal vertrekken op de bel-etage (de genoemde vertrekken inclusief) en verdieping bevinden zich voorts stucplafonds, betimmeringen, ramen, deuren en luiken uit zowel de 18de als de 19de eeuw.

Waardering

Het KASTEEL (Rijnhuizen) is van algemeen belang:

- vanwege de architectonische vormgeving;
- vanwege de nagenoeg oorspronkelijke plattegrond en indeling en de aanwezigheid van gaaf bewaarde historische interieuronderdelen uit verschillende perioden;
- vanwege de kenmerkende ligging binnen de 17de-eeuwse formele parkaanleg;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats;
- als één van de weinige gaaf bewaard gebleven en oorspronkelijk tot een grotere groep behorende 17de-eeuwse omgrachte kastelen met middeleeuwse kern ten zuiden van het Sticht.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Kasteel

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument